

**RICHTLIJNEN VOOR HET
MILIEU-EFFECTRAPPORT (MER)**

**DIJKVERBETERING MAASDIJK
TRAJECT WIJCHEN**

Januari 1997
Gedeputeerde Staten van Gelderland

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding en afbakening	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Afbakening	1
2. Probleemstelling en doel, besluitvorming en uitgangspunten	2
2.1 Probleemstelling en doel	2
2.2 Besluitvorming en uitgangspunten	2
3. Huidige toestand en waardering van het gebied	3
3.1 Algemeen	3
3.2 Landschap	3
3.3 Natuur	4
3.4 Cultureel erfgoed	4
3.5 Woon- en leefmilieu	4
4. Visie, alternatieven en voorgenomen activiteit	5
4.1 Visie	5
4.2 Voorgenomen activiteit, varianten en alternatieven	5
4.2.1 Algemeen	5
4.2.2 Varianten	5
4.2.3 Alternatieven	6
5. Gevolgen voor het milieu	7
5.1 Landschap	7
5.2 Natuur	8
5.2.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater	8
5.2.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relaties	8
5.3 Cultureel erfgoed	8
5.4 Woon- en leefmilieu	8
6. Vergelijking van alternatieven	9
7. Leemten in kennis	9
8. Evaluatieprogramma	9
9. Vorm en presentatie	10
10. Samenvatting van de Projectnota/MER	10

Bijlagen

1. Hoofdpunten van het advies voor richtlijnen van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 195 van 9 oktober 1996
3. Verslag van openbare zitting
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.
5. Samenvatting en beantwoording van de inspraakreacties.

1. Inleiding en afbakening

1.1 Inleiding

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen om het traject Wijchen (dp 127 - 265) van de Maasdijk te verbeteren. De dijk voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen.

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant van 9 oktober 1996¹. Per brief van 5 december 1996 heeft de Commissie voor de milieu-effectrapportage een advies voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effect rapport uitgebracht.

De Commissie heeft in haar advies in gehaakt op de startnotitie, waarin een goede aanzet wordt gegeven voor de planvorming. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal onderdelen, in het bijzonder de visie en uitgangspunten, de ontwerp-oplossingsrichtingen en de voorgenomen uitwerking van varianten, heeft getoetst op juistheid, compleetheid en relevantie voor de uiteindelijke besluitvorming. In de 'Hoofdpunten van het advies' in bijlage 1 zijn de belangrijkste punten van dit advies beknopt weergegeven.

De richtlijnen zijn grotendeels gebaseerd op het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Daarnaast is rekening gehouden met de ontvangen opmerkingen².

De richtlijnen richten zich vooral op die onderwerpen en punten die in de projectnota/MER nog nader toegelicht en onderzocht moeten worden en verder op die stappen in het planvormingsproces die nog ontwikkeld moeten worden.

1.2 Afbakening

De richtlijnen zijn bedoeld om richting te geven aan de inhoud van een op te stellen milieu-effectrapport en bakenen daartoe af welke informatie, met name over milieu-aspecten, nodig geacht wordt om een verantwoorde beslissing over de voorgenomen activiteit te kunnen nemen.

Deze richtlijnen zijn in belangrijke mate gebaseerd op het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.

Daarnaast hebben wij ook het Gelderse rivierdijkenplan (GRIP) als uitgangspunt gehanteerd bij het opstellen van deze richtlijnen.

Tenslotte zijn die elementen uit de mondelinge en schriftelijke zienswijzen in de richtlijnen betrokken welke in de verdere procedure aandacht verdienen.

Wij maken onderscheid in hoofdpunten die nader onderzoek vergen, in aandachtspunten die onderbouwing en motivering behoeven en in checklistpunten die zonodig aandacht verdienen.

Hoofdpunten dienen verder onderzocht te worden. Daartoe rekenen wij de door ons onderschreven hoofdpunten van het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage (zie bijlage 1). Verder rekenen wij de wettelijke veiligheidsnormen van 1/1250 per jaar, opgenomen in par. 2.1, tot de hoofdpunten.

Aandachtspunten, opgenomen in hoofdstuk 2 en 3, verdienen in elk geval onderbouwing en motivering.

Checklistpunten, opgenomen in hoofdstuk 4 en deels in de verdere hoofdstukken, dienen alleen aandacht te krijgen als zij relevant zij voor het onderhavige dijkverbeteringsproject.

De gevraagde gegevens dienen opgenomen te worden in hetzij het MER, hetzij het plandocument, hetzij het geotechnisch rapport en/of bijlagen.

1 Zie bijlage 2.

2 Zie bijlage 4 en 5.

2. Probleemstelling en doel, besluitvorming en uitgangspunten

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling en doel

Het dijkvak Wijchen, van Balgoij tot Appeltern, voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen. De ingrepen die nodig zijn om een veilige situatie te creëren zijn echter klein in vergelijking met andere dijken, aldus de startnotitie. De veiligheidsproblemen die spelen bij dit dijkvak betreffen de kruinhoogte, de stabiliteit, het gevaar voor piping en de kwaliteit van de grasmat en deklaag van de dijk.

Uitgaande van figuur 2 van de startnotitie moet in de projectnota/MER verder worden uitgewerkt waar het dijktraject niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnorm van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Maas van 3650 m³/s (te Borgharen).

In de projectnota/MER dient de beschrijving van het probleem zich toe te spitsen op de volgende punten:

- kruinhoogte: geef de huidige en vereiste/gewenste kruinhoogte aan in de vorm van een lengteprofiel;
- ondergrond: geef de opbouw van de ondergrond aan in een geotechnisch lengteprofiel;
- geef aan waar macro-stabiliteit, al dan niet in combinatie met opdrijven, en piping een probleem vormen, bij voorkeur op een situatietekening, lengteprofiel of geotechnisch lengteprofiel.

Betrek bij de beschrijvingen de ervaringen met recente hoogwaters.

De beschrijving van de technische tekortkomingen is vooral van belang om de noodzaak van de voorgestelde verbeteringsmaatregelen, en in het bijzonder de milieugevolgen van de maatregelen, te kunnen beoordelen.

Doel van de dijkverbetering (zie startnotitie pagina 8) is:

- Het treffen van zodanige maatregelen dat de waterkering over de gehele lengte aan de veiligheidsnormen voldoet.
- Rekening houden met de gebiedskenmerken op regionaal en lokaal niveau; onderdeel daarvan is het zo veel mogelijk in stand houden van de bestaande functies, met name van de landbouw, en aspecten van landschap, natuur en cultuurhistorie (LNC) op en bij de waterkering.
- Zo mogelijk met dijkverbetering inspelen op de ontwikkeling door derden van functies en LNC-aspecten op en langs de dijk.

De doelstelling is in de startnotitie voldoende omschreven.

2.2 Besluitvorming en uitgangspunten

Besluitvorming en beleidskader

In de startnotitie is voldoende informatie opgenomen over het besluit waarvoor de Projectnota/MER wordt opgesteld en de overheidsinstanties die hierbij betrokken zijn.

Voor zover de in paragraaf 3.3 van de startnotitie aangegeven toekomstige ontwikkelingen een rol spelen bij de dijkverbetering moet worden aangegeven welke eisen deze stellen of welke beperkingen de ontwikkelingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

Tevens moet een onderbouwing worden gegeven van de keuze van de natuurtechnische beheersvorm zoals beschreven in de Beheersnota Waterkeringen van het Polderdistrict Groot Maas en Waal³}. Eveneens dient in de projectnota/MER duidelijk te worden aangegeven dat het traject Wijchen onderdeel is van de verbetering van de Maasdijk van Mook tot Dreumel.

Uitgangspunten

In paragraaf 2.4 van de startnotitie worden de uitgangspunten voor de dijkverbetering gegeven die richtinggevend en kaderstellend zijn voor de in beschouwing te nemen alternatieven. Deze punten hebben betrekking op veiligheid, beheer en onderhoud, functies, LNC-aspecten en het planproces. Deze uitgangspunten zijn in de startnotitie voldoende uitgewerkt.

3. Huidige toestand en waardering van het gebied

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

3.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. Naast een inventarisatie van de huidige situatie moet voor de LNC-elementen ook een waardering van deze elementen plaatsvinden. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van vastgesteld beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

3.2 Landschap

In de Projectnota/MER moet, mede aan de hand van kaarten, schetsen en fotomateriaal, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context;
- een lengteprofiel langs het dijktracé en de actuele hoogtes van het maaiveld binnen- en buitendijks.

De beschrijving in de Projectnota/MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie (paragraaf 3.2.2 van de startnotitie) en eventueel reeds uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij de beschrijving en waardering zijn verder:

- de landschappelijke waarde van de grondlichamen;
- de aanwezigheid van geomorfologisch waardevolle elementen en patronen (meanderresten, restgeulen enzovoort); een koppeling met de beschrijving van archeologische en historisch-geografische gegevens is hierbij zinvol;
- de visueel-ruimtelijke kenmerken die karakteristiek zijn voor het Maaslandschap (beeldragers), bij voorkeur weergegeven door middel van foto's;
- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd.

3 Zie ook het merendeel van de inspraakreacties (bijlage 4).

3.3 Natuur

Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

De Projectnota/MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid in het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw), inclusief mogelijke vormen van bodemverontreiniging (met name in de grondlichamen) die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van varianten.

Aandacht dient te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tussen binnen- en buitendijkse gebieden en de invloed hierop van scheidende lagen en deklaag als sturende factor van met name kwelafhankelijke ecosystemen. Dit voor zover van belang voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering.

Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

De beschrijving in de Projectnota/MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie en recentelijk uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij deze beschrijving zijn de dassenmigratieroutes, wielen, ruigten en bosjes. Deze laatste vormen belangrijke ecologische schakels; daarnaast zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van deze elementen groot.

3.4 Cultureel erfgoed

Bij de beschrijving van de cultuurhistorische en archeologische waarden dient, in aanvulling op het in de startnotitie vermelde, in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de volgende punten.

- De historische ontwikkeling van het plangebied in relatie tot de dijk, als kader waartegen de ingreep kan worden gezien.
- De ontwikkeling van de dijk, aangezien de in de startnotitie aangegeven oplossingsrichtingen aantasting kunnen inhouden van het historisch gegroeide dwarsprofiel. Hierbij dient met name te worden ingegaan op de cultuurhistorische waarde van het profiel ter plaatse van de in de jaren dertig opgeworpen grondlichamen.
- De waarde van de diverse delen van het tracé dient te worden aangegeven. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de samenhang tussen het wegtracé en het historisch gegroeide dijktracé, waarbij moet worden aangegeven wat de waarde van het historische tracé is.
- Patronen (zoals verkavelings- en nederzettingenpatronen) die beïnvloed kunnen worden door de verbetering. Deze dienen te worden beschreven en gewaardeerd. Besteed hierbij ook aandacht aan de nederzettingen (in het bijzonder Batenburg) in relatie tot de dijk.
- Individuele elementen die van betekenis zijn voor het cultureel erfgoed en binnen de invloedssfeer van de verbetering liggen. Naast de beschrijving dient ook de betekenis van de elementen te worden gegeven. Deze beschrijving dient zich niet te beperken tot de bij de wet beschermde objecten. De samenhang van deze elementen met de dijk dient, waar relevant, te worden aangegeven.
- De archeologische waarde in de omgeving van Citters I en de omgeving van de kasteelruïne Batenburg⁴].

3.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet worden ingegaan op:

- het aantal woningen binnen- en buitendijks dat rechtstreeks ontsloten wordt via de dijk⁵];
- de verkeersoverlast voor de bewoners⁶].

4 Zie ook inspraakreactie 10 (bijlage 4).

5 Zie ook inspraakreacties 26, 31, en 33 (bijlage 4).

6 Zie ook inspraakreactie 22 (bijlage 4).

4. Visie, alternatieven en voorgenomen activiteit

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Visie

In de startnotitie is aandacht besteed aan het ontwikkelen van een visie op de dijkverbetering, in de lijn van het Gelders rivierdijkenplan en de *Handreikingen* van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW). De ontwikkeling van een visie op de dijkverbetering is nodig om de knelpunten te identificeren en als eerste stap om het aantal mogelijke oplossingen in te perken. In de visie wordt, op basis van een inventarisatie van de LNC-waarden en het relevante beleid, een beschrijving gegeven van de huidige en de gewenste ruimtelijke kwaliteit.

Wij vragen met betrekking tot de gepresenteerde ontwerp-oplossingsrichtingen aandacht voor de oplossing voor beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moeten de volgende punten worden uitgewerkt.

- De noodzaak voor het verflauwen van de taludhelling dient gemotiveerd te worden, zeker als dit zal gebeuren in combinatie met het aanleggen van een onderhoudsstrook⁷. Besteed hierbij ook aandacht aan de keuze tussen een steil binnentalud met 'brede' berm respectievelijk een flauwer binnentalud met 'smalle' berm.
- Wij wijzen nadrukkelijk op het in de startnotitie gestelde, dat naar verflauwing van het talud gestreefd wordt voor steile, hoge delen van de dijk voor zover dit niet strijdig is met andere belangen (pagina 28 van de startnotitie). Hierbij vragen wij met name rekening te houden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van grondlichamen en het historische profiel van de dijk.

4.2 Voorgenomen activiteit, varianten en alternatieven

4.2.1 Algemeen

Op basis van de in paragraaf 4.2 van de startnotitie gepresenteerde ontwerpprincipes is in paragraaf 4.3 van de startnotitie per deeltraject aangegeven welke principeoplossingen reëel zijn.

4.2.2 Varianten

Op plekken waar de oplossingen in verband met het gewenste beheer kunnen conflicteren met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld het historische tracé van de dijk) dienen varianten in de projectnota/MER te worden ontwikkeld, waarbij de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden behouden.

Verder moeten de varianten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige dwarsprofielen/situaties ingetekend worden weergegeven.

7 Zie ook inspraakreacties 3, 8, 9, 13, en 21 (bijlage 4).

Voorzover van toepassing, moeten bijzondere constructies in de projectnota/MER zodanig nauwkeurig zijn uitgewerkt en onderbouwd (constructietype, sterkte, diepte, materiaalkeuze, uitvoeringsmethode, risico's voor de bouwwerken en voor kwelstromen), dat de milieuconsequenties van het toepassen duidelijk worden.

4.2.3 Alternatieven

De verschillende varianten voor de dijkgedeelten moeten worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven waarin zo nodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen als mede richtlijnen voor aanleg, gebruik, beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moet naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijk alternatief worden geformuleerd.

Het nulalternatief voor het gehele dijkvak is geen reële optie. Voor het overgrote deel kan daarom worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven.

Bij de ontwikkeling van de alternatieven dient aandacht te worden besteed aan de volgende punten:

- de aansluiting op het gebruik van de aan de dijk grenzende grond en op de kavelpatronen;
- de inrastering van de taluds en de onderhoudsstrook.

Daarnaast dient bij de beschrijving van de alternatieven het volgende punt behandeld te worden:

- geef aan hoe de dimensionering van de stabiliteitsbermen, zowel voor de brede als voor de smallere profielen, tot stand is gekomen, en in welke mate hierbij gebruik wordt gemaakt van de rekenregels van de TAW.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Wij sluiten ons aan bij de in de startnotitie aangekondigde werkwijze om het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) te ontwikkelen. Bij deze aanpak wordt, na benoemen van de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet/ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan de te stellen veiligheidseisen).

De initiatiefnemer verwacht, vanwege de beperkte ingrepen en de geringe nadelige effecten op het milieu dat het MMA samen zal vallen met het voorkeursalternatief. Het MER zal hiervan een onderbouwing moeten geven. In het MER dient ook een beschrijving te worden gegeven zoals reeds wordt aangekondigd in de startnotitie van de aanvullende maatregelen die de negatieve milieu-effecten verder verkleinen en positieve milieu-effecten verder vergroten.

Bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief vragen wij met name aandacht te besteden aan de volgende punten.

- Het accentueren van het historisch gegroeide tracé van voor de jaren '30.
- Als blijkt dat de in de jaren dertig aangelegde grondlichamen geen landschappelijke of cultuurhistorische waarde hebben, kan de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de dijk versterkt worden door het (deels) afgraven van grondlichamen. Hierdoor kan een voor een dijk in dit gebied kenmerkende sculptuur worden teruggebracht (uitgangspunt 3 van de visie).

Mitigerende en compenserende maatregelen

Op grond van het Gelders rivierdijkenplan en het Structuurschema Groene Ruimte moet compensatie onderdeel uitmaken van de in de projectnota/MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van waarden elders die vergelijkbaar zijn met de waarden die verloren zullen gaan als gevolg van uitvoering van de voorgenomen activiteit. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane LNC-waarden dienen te worden beschreven.

Voorts is aandacht vereist voor mitigatie van eventuele effecten op migratie van amfibieën en dassen tijdens en na de uitvoering van dijkverbeteringswerken⁸). De uitvoering moet bij voorkeur plaatsvinden tijdens de minder kwetsbare periode van de migratie.

5. Gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn.
- Ten aanzien van bijzondere constructies moeten de te verwachten effecten, ook bij eventuele toekomstige vervanging van deze constructies globaal worden beschreven.
- Aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectenbeschrijving te worden opgenomen.
- Naast een eventuele kwantitatieve waardering van te verwachten milieugevolgen, moeten deze ook in ieder geval kwalitatief beschreven worden.

In de startnotitie is opgesomd welke beoordelingsaspecten zullen worden gebruikt om de gevolgen van het voorkeursalternatief voor het milieu te bepalen. In dit hoofdstuk gaat het om aanvullingen van hetgeen reeds in de startnotitie is vermeld en om specifieke aandachtspunten.

5.1 Landschap

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de aangewezen visueel-ruimtelijke waarden gehandhaafd dan wel gewijzigd worden, zowel per deeltraject als voor het gehele dijkvak.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor effecten op:

- herkenbaarheid van de dijk als zelfstandig landschappelijk element ten opzichte van de omgeving;
- visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen dan wel minder herkenbaar worden van identiteitsbepalende landschapselementen (beeld dragers). de visuele effecten van de maatregelen dienen te worden geïllustreerd;
- ontgronding ten behoeve van speciewinning voor de dijkverbetering.

⁸ Zie ook inspraakreactie 7 (bijlage 4).

5.2 Natuur

5.2.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

In de Projectnota/MER moet worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving. Tevens moeten de effecten van de dijkverbetering op de toplaag worden aangegeven (met name bodemkwaliteitsparameters die relevant zijn voor actuele en potentiële stroomdalflora).

De gevolgen van veranderingen in grondwaterstromingsrichtingen en kwelhoeveelheden moeten worden beschreven. De beschrijving moet zich richten op die plaatsen aan de dijk met bebouwing of met voorkomen van kwetsbare waterorganismen en water-afhankelijke vegetaties.

5.2.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relaties

Bij de analyse van milieuveranderingen kunnen verschillende invloeden worden onderscheiden, namelijk:

- taludverflauwing en -bekleding, aanleg van bermen, waardoor oppervlakten van waardevolle bestaande en potentiële natuurgebieden worden verkleind, en/of leefgebieden van waardevolle soorten kleiner worden en versnipperd raken;
- kwelbestrijding binnendijks en eventuele overige veranderingen van oppervlakte- en grondwaterrelaties (kwalitatief en kwantitatief) en hun effecten op de aanwezige natuur;
- vergroting of vermindering van barrièrewerking van de dijk voor dierpopulaties, besteed hierbij met name aandacht aan de gevolgen voor de dassenmigratieroutes.

Per alternatief of variant moet voor elk van deze effecten worden nagegaan, waar deze zullen optreden en naar verwachting leiden tot een verandering in vegetatie en fauna. Hoewel de vegetatiewaarde van de dijkellingen betrekkelijk gering is, moet toch worden aangegeven waar door buitendijkse dijkverbetering stroomdalvegetatie zal verdwijnen. Eveneens moet worden aangegeven of maatregelen zullen worden genomen om dit te voorkomen, bijvoorbeeld door het op depot zetten van de bovengrond en het na verzwaaring weer terugbrengen van de grond. Tevens dient te worden aangegeven of de aanleg (rustverstoring) tot onomkeerbare effecten voor de nu aanwezige fauna kan leiden.

Uiteraard moeten ook positieve effecten die het gevolg zijn van bijvoorbeeld beheersmaatregelen en onderhoud (zoals maaibeheer of extensieve beweiding) en het gebruik van ophoog- en afdekmaterialen en de invloed daarvan op de ontwikkeling van stroomdalvegetaties in de Projectnota/MER beschreven worden.

5.3 Cultureel erfgoed

Per alternatief of variant dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast, wat de waarde daarvan is en hoe de aantasting verminderd kan worden. Tevens moet duidelijk worden op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast.

Aandacht moet worden besteed aan de veranderingen in de samenhang tussen het nederzettingspatroon, de bebouwingen en het dijklichaam ter plaatse van Batenburg. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de aantasting van het dijklichaam zelf en de samenhang van de dijk met patronen en elementen.

5.4 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woon- en leefmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop en herbouw van woningen, alsmede de gevolgen van het toepassen van bijzondere constructies⁹. In het geval van herbouw dienen de afwegingen die hebben geleid tot het besluit voor herbouw te worden vermeld;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen of verder van woningen komt te liggen;
- de betekenis van eventuele wijziging van de verkeersfunctie van de dijk voor de omwonenden.

⁹ Zie ook inspraakreactie 19 (bijlage 4).

6. Vergelijking van alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage niet verplicht, maar het maakt de besluitvorming meer inzichtelijk. Dit geldt met name voor een kostenvergelijking van de diverse mogelijke bijzondere constructies met de meer conventionele oplossingen.

7. Leemten in kennis

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

8. Evaluatieprogramma

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in de Projectnota/MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft dat is gericht op het alternatief dat de voorkeur krijgt in het verbeteringsplan. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

De Commissie vraagt aandacht voor:

- effectiviteit van eventueel getroffen compenserende en mitigerende maatregelen;
- herstel van de toplaag voor de ontwikkeling van stroomdalflora;
- invloed van de getroffen beheermaatregelen voor de vegetatieontwikkeling op en langs de dijk.

9. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- de Projectnota/MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij de Projectnota/MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda, met kaartschaal.

10. Samenvatting van de Projectnota/MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van de Projectnota/MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de Projectnota/MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

De Commissie beveelt aan ook in de samenvatting goed gebruik te maken van kaarten, figuren en tabellen.

BIJLAGEN

**bij de richtlijnen
voor het
milieu-effectrapport (MER)
dijkverbetering
Maasdijk traject Wijchen**

(bijlagen 1 t/m 5)

Bijlage 1

Hoofdpunten van het advies voor richtlijnen van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen om het traject Wijchen (dp 127 - 265) van de Maasdijk te verbeteren. De dijk voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering wordt een milieu-effectrapportage uitgevoerd.

De Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) haakt in haar advies in op de informatie in de startnotitie. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal stappen in de planvorming zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst. Het betreft vooral de gepresenteerde visie en uitgangspunten, de ontwerp-oplossingsrichtingen en de voorgenomen uitwerking van varianten.

Mede op basis van de toetsing meent de Commissie dat in de projectnota/milieu-effectrapport (MER) voor dit dijktraject de volgende onderwerpen aandacht behoeven.

De Commissie vraagt met betrekking tot de gepresenteerde **ontwerp-oplossingsrichtingen** aandacht voor de oplossing voor beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moeten de volgende punten worden uitgewerkt:

- De noodzaak voor het verflauwen van de taludhelling dient gemotiveerd te worden, zeker als dit zal gebeuren in combinatie met het aanleggen van een onderhoudsstrook¹⁰. Besteed hierbij ook aandacht aan de keuze tussen een steil binnentalud met 'brede' berm respectievelijk een flauwer binnentalud met 'smalle' berm.
- De Commissie wijst nadrukkelijk op het in de startnotitie gestelde, dat naar verflauwing van het talud gestreefd wordt voor steile, hoge delen van de dijk voor zover dit niet strijdig is met andere belangen (pagina 28 van de startnotitie). Hierbij vraagt de Commissie met name rekening te houden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van grondlichamen en het historische tracé en profiel van de dijk.

In de projectnota/MER dienen tenminste **varianten** te worden ontwikkeld waarbij de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden behouden op plekken waar de oplossingen in verband met het gewenste beheer kunnen conflicteren met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld het historische tracé en profiel van de dijk).

¹⁰ Zie ook inspraakreacties 3, 8, 9, 13 en 21 (bijlage 4).

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 195 d.d. 9 oktober 1996

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare bijeenkomst/Wet Milieubeheer/
Wet op de Waterkering

Dijkverbeteringsproject Maasdijk, traject Wijchen (Balgoy - Appeltern, hm 126.6-264.7)

Aanleiding

De dijkstoel van het polderdistrict Groot Maas en Waal te Druten heeft op 16 september 1996 de startnotitie milieu-effectrapportage voor de verbetering van de Maasdijk traject Wijchen ingediend. Het gaat hierbij om het dijkvak Balgoy-Appeltern, hm 126.6-264.7, gelegen in de gemeente Wijchen.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.

Terinzagelegging

Van 14 oktober 1996 tot en met 10 november 1996 ligt een exemplaar van de startnotitie ter inzage in:

- het districtshuis van het polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9 in Druten op werkdagen van 08.30 uur tot 12.00 uur en van 13.00 uur tot 17.00 uur;
- het gemeentehuis van Wijchen, Kasteellaan 22-24 te Wijchen op werkdagen van 08.30 uur tot 12.30 uur en woensdag van 18.00 uur tot 19.30 uur;
- de Bibliotheek van het huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties

Tijdens de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze zienswijzen dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96.46014. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare zitting

Behalve schriftelijke kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op 29 oktober 1996 om 19.30 uur een openbare zitting gehouden in hotel, café, restaurant Hoogetoer, Maasbandijk 10 te Niftrik. Aan het begin van de avond wordt een korte toelichting gegeven op de startnotitie.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Groot Maas en Waal, de heer H. van Middelaar, tel. (0487) 516144;
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer Th. Moors, tel. (026) 359 98 30.

Arnhem, 3 oktober 1996 - nr. MW96.46014

provincie
GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crosborn - griffier

VERSLAG OPENBARE ZITTING STARTNOTITIE DIJKVERBETERING MAASDIJK TRAJECT WIJCHEN OP 29 OKTOBER 1996 TE NIFTRIK

Aanwezig namens:

provincie Gelderland	:	mevrouw M. Nijenhuis (afdeling Communicatie, voorzitter), heer Th. Moors (projectbureau Dijkverbetering, projectcoördinator)
Polderdistrict Groot Maas en Waal	:	de heer H. van Middelaar (projectleider) de heer B. de Bruijn (hoofd Dijkverbetering)

Aantal aanwezige belangstellenden in de zaal: circa 80 personen.

De heer van MIDDELAAR geeft een toelichting op de Startnotitie

Belanghebbenden kunnen tot en met 11 november aanstaande hun zienswijzen kenbaar maken aan Gedeputeerde Staten van Gelderland. Gedeputeerde Staten hebben deze startnotitie ook al verstuurd naar de Commissie MER. Deze Commissie stelt een advies op ten behoeve van de richtlijnen waaraan de plannen moeten voldoen. GS stelt vervolgens de richtlijnen vast. Omstreeks september 1997 verschijnt het ontwerp dijkverbeteringsplan en de Projectnota/MER. Onder andere worden hier in detail de gemaakte keuzen beschreven en de afwegingen weergegeven welke doorslaggevend zijn geweest voor het maken van deze keuzen. In deze fase hebben belanghebbenden opnieuw mogelijkheid tot inspraak en vindt er weer een openbare hoorzitting plaats. Na goedkeuring van het plan door de provincie kan er bezwaar tegen gemaakt worden bij de Raad van State. Wanneer deze uitspraak heeft gedaan, kan de dijkverbetering aanvangen. Parallel aan de procedures rond het dijkverbeteringsplan lopen de procedures rond aanvraag en verlenen van vergunningen voor bouw/sloop/ontgronden en dergelijke.

Weergave van de gestelde vragen en ingebrachte zienswijzen

De heer G.A.H. Banken Grootestraat 2 6634 AD BATENBURG vraagt of er voldoende rekening wordt gehouden met de Zandmaas, de afvoer van het water en de effecten daarvan op de dijkverbetering.

De heer DE BRUIJN antwoordt dat de Commissie Boertien II de minister heeft aangegeven dat het MHW (Maatgevend Hoogwater) niet mag stijgen door de uit te voeren werken in Limburg. De teneur is dat de MHW rond Grave wellicht iets zullen dalen. Zolang door de minister niet anders is besloten, wordt vooralsnog de huidige MHW aangehouden waarbij Directie Limburg van Rijkswaterstaat gehouden is de MHW rond Wijchen niet te laten stijgen danwel voldoende compensatie te bieden.

De heer K. Wiersma Hoefweg 9 6634 KD BATENBURG vraagt waarom de huidige onderhoudsstroken niet voldoen voor het onderhoud na de dijkverbetering. Hij spreekt tevens de zorg uit over de plannen van Rijkswaterstaat om tussen Batenourg en Niftrik een natuurgebied aan te leggen.

Het Polderdistrict wenst met gebruikelijke apparatuur het gehele traject te kunnen onderhouden op een natuurvriendelijke wijze. Hierbij zal nadrukkelijk rekening worden gehouden met het beslag op goede agrarische gronden. Realisering van het natuurvriendelijk onderhoud zal plaats vinden in samenwerking met de agrariërs. Na inventarisatie is gebleken dat aan het buitentalud gemiddeld kan worden volstaan met de aankoop van een onderhoudsstrook van minder dan 4 meter. (van 1,5 tot 2 meter) Momenteel is overleg gaande met de standsorganisaties en de lokale agrariërs. Ten aanzien van de plannen van Rijkswaterstaat, geeft de heer DE BRUIJN aan dat zij de rivieroever natuurvriendelijk wil inrichten. Het Polderdistrict heeft nadrukkelijk geen plannen tot het inrichten van een natuurgebied ter plaatse.

De heer J.G.M. van Dongen Maasbandijk 56 6606 KE NIFTRIK constateert dat het Polderdistrict het gehele onderhoud in eigen beheer wil uitvoeren en is van mening dat uiteindelijk daarvoor toch een 4 meter brede strook nodig is. Hij vraagt tevens op welke wijze het Polderdistrict de onderhoudsstroken wil bereiken.

De heer DE BRUIJN benadrukt nogmaals dat het Polderdistrict voornemens is het onderhoud uit te voeren met behulp van lokale agrariërs, mede om de kosten voor het Polderdistrict terug te dringen. De onderhoudsstroken komen echter wel in eigendom bij het Polderdistrict. Er zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande opritten, maar zonodig worden nieuwe opritten aangelegd.

De heer J. Beumer Maasbandijk 54 6606 KE NIFTRIK mist een foto van hetgeen wordt uitgevoerd tussen de A50 en de Spoorbrug.

(Zienswijze) Ter plaatse van Niftrik zijn de binnentaluds steil en staat de bebouwing voor 90% op circa 10 meter van de dijk. Hoe wil het Polderdistrict hier zowel de verflauwing van het binnentalud als een onderhoudsstrook realiseren. Hij spreekt als dijkbewoner de zorg uit over de effecten van de dijkverbetering op zijn woning en tuin.

De heer DE BRUIJN geeft aan dat de dijk per traject wordt beoordeeld. Bij voldoende (over)breedte zullen de tuinen gehandhaafd kunnen blijven; indien er sprake is van een steil talud en/of een smalle dijk is een verflauwing van het talud nodig naast de aanleg van een stabiliteitsberm. Bij het aanleggen van onderhoudsstroken worden de tuinen van dijkbewoners zoveel mogelijk ontzien. Het Polderdistrict zoekt naar varianten om het ruimtebeslag zoveel mogelijk te beperken.

In antwoord op een vraag vanuit de zaal of het Polderdistrict kan garanderen dat het onderhoudspad nooit een fietspad wordt, zegt de heer DE BRUIJN dat in het kader van de dijkverbetering op geen enkele wijze wordt beoogd om aan de rivier- danwel de polderzijde onderlangs een fietspad aan te leggen. Indien derden plannen hiertoe ontwikkelen, dan wordt hiervoor een openbare procedure gevolgd.

Vanuit de zaal wordt in reactie hierop de zorg uitgesproken dat de agrariërs geen zeggenschap meer hebben over de 4 meter grond wanneer deze is overgedragen aan het Polderdistrict. Volgens de heer de Bruijn zullen de inspraakmogelijkheden door de verkoop niet worden ingeperkt.

(Zienswijze) De heer A. Banken Liendensestraat 5 6634 KG BATENBURG spreekt zijn zorg uit over mogelijke natuurontwikkeling bij de dijk en de effecten daarvan voor de akkerbouw. Hij maakt hiertegen ernstig bezwaar omdat de agrarische bedrijfsvoering niet mogelijk is wanneer natuurontwikkeling plaats vindt in een gebied naast een akkerbouwbedrijf. De Keuringsdienst (NAC) schrijft voor dat graszaad een bepaalde afstand moet houden van bloeiende zaden. Indien deze afstand niet in acht wordt genomen, volgt een afkeuring. De heer Banken vraagt wie de schade betaalt als gevolg van deze afkeuring. De heer DE BRUIJN onderkent het probleem. Het Polderdistrict streeft daarom na om in goed overleg met de betrokken/aangrenzende agrariërs te komen tot een goed natuurvriendelijk beheer- en onderhoudsplan voor de dijk.

De heer P.J.H. Tox Saltshof 1020 6604 ED WIJCHEN vraagt naar de status van de bijeenkomst vanavond en wijst op de mogelijk aanwezige drempelvrees bij de aanwezigen om mondeling een zienswijze in te brengen.

De heer MOORS antwoordt dat tot en met 11 november aanstaande zowel schriftelijke als mondelinge zienswijzen kunnen worden ingebracht.

De heer J. Banken Liendensestraat 1 6634 KG BATENBURG vraagt in hoeverre de agrariërs het natuurbeheer mee bekostigen. Hij wijst tevens op de 100% verhoging van de polderlastenlasten.

De heer DE BRUIJN geeft aan dat het Polderdistrict in 1993 het beleid voor onderhoud en beheer van dijktafsluitingen heeft vastgesteld. Gebleken is dat natuurvriendelijk beheer op korte termijn wat duurder zal zijn dan agrarisch onderhoud zoals in het verleden is uitgevoerd. Op langere termijn zullen de kosten evenwel niet boven de huidige kosten uitkomen. De kosten van de waterkeringen worden verdeeld over een aantal categorieën waarvan de landeigenaren ('onbebouwd') 6% dragen.

(Zienswijze) De heer G.A.H. Banken Grootestraat 2 6634 AD BATENBURG spreekt zijn grote zorg uit over het extensief beheer van de dijken en de gevolgen daarvan voor de agrariërs. Hij wijst hierbij op de nu ontstane situatie in de gemeente West Maas en Waal (grens Batenburg). Daar liggende dijkvakken zullen hoogstwaarschijnlijk worden aangemerkt als schraalland. Dit heeft zeer ernstige gevolgen voor de aangrenzende agrariërs en houdt alle uitbreiding van het bedrijf tegen.

Vanuit de zaal wordt een vraag gesteld over de aankoopprocedure voor de onderhoudsstroken. De heer DE BRUIJN licht hierop toe dat gelijktijdig met het dijkverbeteringsplan een grondaankoopplan wordt ontwikkeld. Hierin staan zowel de definitieve aankopen aangegeven alsook de percelen die tijdelijk door het Polderdistrict in gebruik worden genomen. Tegen het grondaankoopplan kunnen bedenkingen worden ingebracht. De eigenaren worden persoonlijk voor de grondaankoop benaderd. Hierbij komt ook mogelijke compensatie aan de orde. Het grondaankoopplan wordt op een aparte informatie-avond gepresenteerd.

Vanuit de zaal wordt de suggestie gedaan om ten aanzien van het onderhoud op de dijk te verzoeken om recht van overpad zoals nu gebeurt bij de B-sloten. Dit is ook de werkwijze zoals wordt toegepast door Rijkswaterstaat.

(Zienswijze) *De heer P. Hendriks De Dreef 15 6616 AX HERNEN* is van mening dat het onderhoud van de taluds het beste door de agrariërs zelf kan worden gedaan. Tot nu toe is gebleken dat deze werkwijze goed voldoet en tevens goedkoper is. Het Polderdistrict levert het talud dan af met een goede grasmatten.

De heer Th. Lemmers Gildestraat 12a 6606 AH NIFTRIK (namens de Leefbaarheidsgroep Niftrik) vraagt wat de gevolgen zullen zijn wanneer een nieuwe periode van extreem hoogwater optreedt samen met langdurige regenval.

De heer DE BRUIJN geeft aan dat de huidige veiligheid van de Maasdijken onvoldoende is. Landelijk is afgesproken de veiligheid uiterlijk in het jaar 2000 te kunnen waarborgen. De waarborg betreft een statistische overstromingskans van 1:1250. Tot nu toe is het Polderdistrict er vrijwel altijd in geslaagd de waterhuishouding in het gebied zo te regelen dat de risico's tot een minimum beperkt zijn gebleven.

De heer J. van Wichen Lagestraat 46 6606 KC NIFTRIK constateert dat de dijkverbetering haaks staat op de natuurontwikkeling in de uiterwaarden omdat hierdoor het waterpeil stijgt.

De heer DE BRUIJN deelt met de heer Van Wichen de zorg dat de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Maas door Rijkswaterstaat peilverhogend werkt indien niet op tijd de begroeiing wordt ingeperkt. Voor de beplanting langs de oevers worden door RWS beheersplannen opgesteld waarbij waterstand verhogende effecten worden voorkomen. Het Polderdistrict zal Rijkswaterstaat hier nadrukkelijk aan houden.

(Zienswijze) *De heer J.G.M. van Dongen Maasbandijk 56 6606 KE NIFTRIK* pleit ervoor om bij de dijkverbetering ook de aanleg van openbare voorzieningen (gas en riolering) mee te nemen.

De heer DE BRUIJN geeft aan dat de gemeenten worden betrokken bij het opstellen van dijkverbeteringsplannen. De gemeenten is gevraagd te inventariseren welke voorzieningen op en langs de dijk gerealiseerd moeten worden. Voor zover zij raakvlakken hebben met de dijkverbetering en tijdig worden ingebracht, wordt in overleg bepaald of het mogelijk is werk met werk te maken.

De VOORZITTER vult hierop aan dat belanghebbenden in deze ook hun wensen bij de gemeente kenbaar moeten maken.

(Zienswijze) *De heer G.A.H. Banken Grootestraat 2 6634 AD BATENBURG* wijst nogmaals op de zorg die er bij de agrariërs leeft over de aan te kopen onderhoudsstroken door het Polderdistrict. Hij verwijst hierbij naar de eerder gehouden ruilverkaveling waarbij men er vanuit ging dat de nieuw verkavelde pachtgronden in gebruik konden blijven bij de agrariërs. Dit bleek niet het geval toen Domeinen op grond van artikel 62 de gronden weer terug nam. Deze gang van zaken vergroot de vrees bij de agrariërs dat ook de onderhoudsstroken op termijn tot natuurontwikkeling zullen worden gebracht met negatieve gevolgen voor de agrariërs. Zolang de agrariër zelf eigenaar blijft van de grond, kunnen zij zelf bepalen wat er met de grond gebeurt. Indien er bij bebouwing een uitzondering wordt gemaakt door grond voor onderhoud niet aan te kopen, zou dit ook bij agrarische gronden moeten kunnen. De heer DE BRUIJN benadrukt dat het Polderdistrict alleen in zeer bijzondere situaties bij zeer gevoelige gronden wil afwijken van het vastgestelde beleid en niet tot aankoop overgaat. Hij acht het verstandig om in een bilateraal gesprek met de betrokken agrariërs nogmaals de problematiek te bespreken.

De heer G.J. Banken Ringdijk 2A 6634 AA BATENBURG vraagt zich af waarom Rijkswaterstaat de stuwen in de Maas niet eerder openzet dan nu het geval is. Hij is van mening dat het niet kunnen varen van de scheepvaart voor een beperkte periode minder kosten met zich meebrengt dat de kosten voor agrariërs bij hoogwater.

De heer DE BRUIJN corrigeert dat de scheepvaart zowel op de Waal als op de Maas recent is stilgelegd vanwege het dijkbelang. Dit is een zeer rigoureuze maatregel. Hij zegt toe bij Rijkswaterstaat na te gaan hoe het huidige stuwbeheer is. Hij is er evenwel stellig van overtuigd dat het stuwbeheer op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat er geen nadelige verhoging is van de topafvoer.

De heer Burgers BATENBURG vraagt zich af of het Spekswiel een gevaarlijk punt vormt waar extra voorzieningen moeten worden getroffen. Hij wijst hierbij op de winterperioden 1993/1994 en 1994/1995 waarbij het Spekswiel vrij hoog stond en het water donkerbruin gekleurd was. Dit zou kunnen wijzen op zand meevoerende wellen. Voor het Spekswiel ligt een dubbele dijk.

(Zienswijze) Ten tweede wijst de heer Burgers erop dat het Spekswiel een oude oeverwaldoorbraak is en geen dijkdoorbraak. Dit staat in het Streekplan juist aangegeven. Houdt het Polderdistrict hier rekening mee indien moet worden overgegaan tot doen van ingrepen?

De heer DE BRUIJN zegt dat het Spekswiel in het onderzoek voor het dijkverbeteringsplan wordt meegenomen. Het feit dat het Spekswiel een oeverwaldoorbraak betreft zal nadrukkelijk worden meegenomen.

De heer Capteijn rentmeester Maatschappij van Welstand Postbus 1088 5602 BB EINDHOVEN (eigenaar Spijks Wiel) licht toe namens de bewoner van het 'Spekswiel', de heer W. Langeslag, dat het niveau van het wiel wordt beïnvloed door de Waal.

De heer M. Lamers Dorpsstraat 21 6606 AC NIFTRIK vraagt of compensatie in grond mogelijk is. Het bevreemdt hem dat men wel bezwaren kan indienen terwijl nog niet bekend is welke activiteiten op zijn grond plaats vinden.

In de Startnotitie is opgenomen dat het Polderdistrict de uiterste best zal doen om compensatiegrond te vinden indien de hoeveelheid aan te kopen agrarische grond van wezenlijke invloed is op de bedrijfsvoering. Een voorbeeld van een positief resultaat is te vinden in de Bommelerwaard bij de Waalbandijkverbetering. In de volgende fase, wanneer het dijkverbeteringsplan en het grondaankoopplan zijn opgesteld, is bekend welke activiteiten op welke gronden worden ontplooid en heeft men opnieuw de mogelijkheid tot het indienen van bezwaren.

De heer A. Banken Liendensestraat 5 6634 KG BATENBURG vraagt of de recente boringen in de Maasdijk in opdracht van het Polderdistrict zijn gedaan evenals de boringen in 1995.

De heer VAN MIDDELAAR antwoordt bevestigend.

Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat het niet juist is wanneer er boringen worden verricht op andermans terrein zonder dat het bedrijf zich legitimeert en zonder dat het Polderdistrict de betrokkenen van de boringen in kennis heeft gesteld.

De heer DE BRUIJN biedt zijn excuses aan dat het Polderdistrict de toezegging niet is nagekomen om de betrokkenen vooraf te informeren en overleg te plegen.

De heer S.D. Uyen Ringdijk 6 6634 AA BATENBURG vraagt hoe de schade geregeld is wanneer woningen als gevolg van de dijkverbetering schade lijden.

De heer DE BRUIJN geeft aan dat een vooropname plaats vindt van de woningen gelegen binnen het gebied van de dijkverbetering. Iedere woning wordt gefotografeerd, de huidige toestand wordt in een rapport vastgelegd en het geheel gedeponereerd bij een notaris. Indien blijkt dat de vastgestelde schade verband houdt met de dijkverbetering dan vindt schadevergoeding plaats. Het Polderdistrict stelt zich hierin coulant op. Gezien de bodemopbouw in het gebied, zal eventuele schade tijdens of direct na afloop van het werk ontstaan.

Mevrouw J. van Wichen-Reynen Lagestraat 46 6606 KC NIFTRIK wijst op eerdere problemen bij toewijzing van schadevergoeding gezien het feit dat eventuele schade moeilijk te bewijzen valt. Zij vraagt het Polderdistrict op schrift te stellen dat schade als gevolg van de dijkverbetering wordt vergoed.

De heer DE BRUIJN herhaalt zijn eerdere woorden en benadrukt het verband dat er moet zijn met de dijkverbetering. Hij geeft nogmaals aan dat het Polderdistrict de bewoners hierin coulant tegemoet treedt en tracht op een praktische manier tot overeenstemming te komen.

De heer P. Hendriks De Dreef 15 6616 AX HERNEN is van mening dat het Polderdistrict in overleg moet treden met de standsorganisaties om tot overeenstemming te komen over de onderhoudsstroken.

De heer DE BRUIJN geeft nogmaals aan dat overleg met de standsorganisaties al in volle gang is. Daarnaast is overleg met de individuele eigenaren gewenst.

De heer J. Beumer Maasbandijk 54 6606 KE NIFTRIK vraagt om alle belanghebbenden de Projectnota MER en het dijkverbeteringsplan toe te sturen. Dit gezien het belang van de plannen en de tijd gemoeid met het lezen ervan.

De heer DE BRUIJN wijst op de aanzienlijke kosten die ontstaan wanneer alle belanghebbenden een exemplaar toegestuurd krijgen. Hij zegt toe ten aanzien van het dijkverbeteringsplan en de Projectnota MER naar mogelijkheden te zullen zoeken om de inzage-exemplaren breder te verspreiden en de leden van de Adviesgroep extra exemplaren te geven.

Met dank voor de inbreng sluit de VOORZITTER de zitting.

Bijlage 4**Lijst van inspraakreacties en adviezen**

- 1 J. Lange, Eindsestraat 37, 6613 AR Balgoij
- 2 Vleermuiswerkgroep Nederland, t.a.v. R. van der Kuil, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht
- 3 G.J. Banken, Ringdijk 2a, 6634 AA Batenburg
- 4 M.J.A. Lamers, Dorpsstraat 21, 6606 AC Niftrik
- 5 M.W. Bolk, Weth. Bankenstraat 20, 6634 KC Batenburg
- 6 Johan van de Oever, Hoeveweg 26, 6613 AE Balgoij
- 7 Th.B.J. van Haren, Luumpt 10, 6613 AP Balgoij
- 8 L. van Boxtel, Wethouder Bankenstraat 6, 6634 KC Batenburg
- 9 P.J.M. Hendriks, De Dreef 15, 6616 AX Hernen
- 10 ROB, t.a.v. drs. M. Krauwer, Kerkstraat 1, 3811 CV Amersfoort
- 11 J. Banken, Liendensestraat 1, 6634 KG Batenburg
- 12 Stichting Leefbaarheidsgroep Niftrik, t.a.v. A.J.M.C. Otten, p/a Kerkstraat 5, 6606 AJ Niftrik
- 13 A.H. Peters, Herreweg 3, 6613 AN Balgoij
- 14 S.D. Uyen, Lagestraat 20, 6606 AB Niftrik
- 15 W.J.M. van der Wielen, Maasbandijk 26, 6606 KE Niftrik
- 16 A.W. Rutten, Maasbandijk 52, 6606 KE Niftrik
- 17 M.T.S. Gerrits v.d. Berg, Logestraat 2, 6606 HB Niftrik
- 18 J. Faber, Maasbandijk 32, 6606 KE Niftrik
- 19 Mulders Milieu Advies, t.a.v. M. Mulders, Postbus 497, 6600 AL Wijchen
- 20 M. Colijn, Kasteelse Allee 1, 6634 AH Batenburg
- 21 Noordbrabantse Christelijke Boerenbond, t.a.v. J. van Wichen, p/a Lagestraat 46, 6606 KC Niftrik
- 22 A. Kolen, Molendijk 21, 6634 KE Batenburg
- 23 P. Straten, Liendensedijk 3, 6634 KJ Batenburg
- 24 B.A.C.H. Uijen (mede namens bewoners v/h pand), Maasbandijk 66, 6606 KE Niftrik
- 25 W.H.W. Jansen, Hoogeerdstraat 15-19, 6606 KA Niftrik
- 26 Th.F.J. van Schaijk, Maasbandijk 68, 6606 KE Niftrik
- 27 J.T. Beumer, Maasbandijk 54, 6606 KE Niftrik
- 28 A.J. van der Mark, Maasbandijk 62, 6606 KE Niftrik
- 29 J.G.M. van Dongen, Maasbandijk 56, 6606 KE Niftrik
- 30 J.W.M. van Bronkhorst, Hoogeerdstraat 18, 6606 KA Niftrik
- 31 F.A.M. Reijs, Maasbandijk 60, 6606 KE Niftrik
- 32 F.M.T.M. Jans, Torenstraat 4, 6613 AB Balgoy
- 33 H.W. Bakker, Maasbandijk 72, 6606 KE Niftrik
- 34 H.J. v. Pommeren, Molendijk 19, 6634 KE Batenburg
- 35 J.P.M. de Wildt, Lagestraat 30, 6606 KC Niftrik
- 36 C.M.H. van den Akker, G.H. Vos, A. van de Broek-Blom, Maasbandijk 28, 6606 KE Niftrik

Mondelinge zienswijzen

- 37 J.Beumer, Maasbandijk 54, 6606 KE Niftrik
- 38 A.Banken, Liendensestraat 5, 6634 KG Batenburg
- 39 G.A.H.Banken, Grootestraat 2, 6634 AD Batenburg
- 40 P.Hendriks, De Dreef 15, 6616 AX Hernen
- 41 J.G.M. van Dongen, Maasbandijk 56, 6606 KE Niftrik
- 42 dhr. Burgers, Batenburg

Overzichtskaart Wijchen

Bijlage 5 Samenvatting en beantwoording van de inspraakreacties

In de volgende tekst is sprake van een "Projectnota/Milieu-effectrapport". De milieu-effectrapportage-procedure kent een Milieu-effectrapport, waarin alternatieven en hun milieu-effecten worden beschreven. In de procedure van de provincie Gelderland is sprake van een "Projectnota/Milieu-effectrapport". De bedoeling hiervan is dat aspecten, die niet in het Milieu-effectrapport aan de orde komen, maar wel in een Projectnota te bundelen in één rapport.

Schriftelijke zienswijzen

1. J.Lange, Balgoij

Samenvatting zienswijze

- a. De appellant is tegen de aanleg van onderhoudsstroken aan de teen of op het talud van de dijk, omdat dit een verkleining betekent van de huiskavel en bouwblok. Het onderhoud dient van bovenaf te gebeuren.
- b. Alle grond die nodig is voor de dijkverbetering dient te worden gecompenseerd.
- c. De belangen van de boeren dienen goed behartigd te worden in de verdere ontwikkeling van het dijkverbeteringsplan.

Reactie op zienswijze

- a. In de Projectnota/MER dient een onderbouwing te worden gegeven van de gekozen natuurtechnische beheersvorm zoals in de Beheersnota Waterkeringen is vermeld. Daarnaast is het nuttig om de gekozen beheer en onderhoudsvorm voor de verschillende deeltrajecten nader uit te werken.
De voorkeur voor of bezwaar tegen bepaalde alternatieven is in deze startnotitie-fase nog niet aan de orde. De appellant kan zijn voorkeur voor of bezwaar tegen bepaalde alternatieven naar voren brengen tijdens de inspraak op het milieu-effectrapport en het dijkverbeteringsplan. Deze inspraak vindt plaats in een volgende fase van de procedure.
- b. Het polderdistrict dient zich in te spannen om vervangende grond aan te kunnen bieden, indien een eigenaar een relatief groot oppervlak aan grond kwijt raakt. Indien het om een relatief gering oppervlak aan grond gaat is het praktisch gezien vrijwel onmogelijk om geschikte vervangende grond te vinden.
- c. Alle belangen worden meegenomen in de projectnota/MER. Een adviesgroep, waarin ook vertegenwoordigers van de boerenstandsorganisaties zijn opgenomen, adviseert het polderdistrict ook tijdens de opstelling van de projectnota/MER. Daarnaast zijn er mogelijkheden tot inspraak en beroep in een later stadium op het dijkverbeteringsplan en de projectnota/MER. Inspraak vindt naar verwachting in oktober 1997 plaats.

2. Vleermuiswerkgroep Nederland, Utrecht

Samenvatting zienswijze

- a. De dijk ligt in een gebied dat van betekenis is als leefgebied van vleermuizen. De appellant is van mening dat bij het opstellen van het milieu-effectrapport gedegen aandacht moet worden besteed aan de gevolgen van de dijkverbetering voor vleermuizen.
- b. De appellant biedt aan inventarisatie- en interpretatieopdrachten tegen betaling uit te voeren.

Reactie op zienswijze

- a. Ecologische waarden die door de voorgenomen activiteit worden beïnvloed, worden in het milieu-effectrapport beschreven. Tevens dient te worden aangegeven wat het effect op deze waarden is en welke compenserende of mitigerende maatregelen worden genomen om een eventueel negatief effect te beperken. Dit is in algemene zin in de richtlijnen opgenomen in hoofdstuk 3 en 5.
- b. Dit aanbod van diensten wordt niet beschouwd als zienswijze op de startnotitie, maar zal worden doorgegeven aan de initiatiefnemer.

3. G.J.Banken, Batenburg

Samenvatting zienswijze

De appellant is het oneens met de aanleg van werkpaden. Wanneer de taluds voldoende verflauwd worden kan het onderhoud vanaf de kruin geschieden.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

4. M.J.A.Lamers, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De appellant maakt bezwaar tegen de gehele startnotitie. Zijn bezwaar gaat onder andere uit naar de 4 meter grond die nodig is voor het onderhoud van de dijken.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

5. M.W.Bolk, Batenburg

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen het onderhoudstrook dat nodig is voor het onderhoud van de dijktaalud:

1. Omdat het ten koste gaat van zijn landbouwgrond. Heeft al 7500 m2 moeten afstaan bij de Domeinen voor milieuvriendelijke maasoever.
 2. Kosten voor zijn veehouderij zal stijgen door meer veevoer aankopen en mest afzetkosten. Hogere kosten voor onkruidbestrijding.
 3. In de toekomst kunnen op de onderhoudsstroken wandel- en fietspaden worden aangelegd. De gevolgen daarvan kunnen belemmerend zijn voor de aangrenzende agrarische bedrijven.
 4. De opgelopen schade zal worden verhaald op de opdrachtgever en uitvoerders van dit project.
- Appellant deelt voort de volgende punten mede:
1. Het onderhoud van het dijktaalud wordt voor 75% van op de dijk uitgevoerd.
 2. Overwogen zou kunnen worden om met de aangrenzende bedrijven een recht van overpad te regelen om het dijktaalud te onderhouden.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

6. J. van de Oever, Balgoij

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen het verhogen (verbreden) van de dijken. Maakt m.n. bezwaar tegen de onderhoudsstroken van 4 meter langs de dijk. Door dijkverbreding wordt de dijk vlakker, het onderhoud wordt dan met de huidige landbouwmachines mogelijk. Onderhoudsstroken betekent schade voor het bedrijf: het bedrijf wordt kleiner en de mestrechten worden minder. Ook wordt schade aan drainage verwacht.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

7. Th.B.J. van Haren, Balgoij

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen onderdelen van de startnotitie. Maakt m.n. bezwaar tegen onderhoudsstroken van 4 meter en het niet meer mogen beweiden van het dijktaalud. Vraagt aandacht voor dassenlopen.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

Voorts dient aandacht te worden besteed aan de eventuele effecten op de migratie van dassen.

8. L. van Boxtel, Batenburg

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen het voornemen van het aanleggen van onderhoudsstroken. Maakt m.n. bezwaar tegen de onttrekking van landbouwgronden met produktierechten die al schaars zijn. Een kleiner bedrijf heeft minder productierechten. Het terugkopen van mestproduktierechten brengt hoge kosten met zich mee. Maakt bezwaar tegen het gebruik en onderhoud van de dijktaalud als deze als natuurgevoelig of zuurgevoelig worden aangemerkt. Hierdoor worden agrariërs beperkt in hun doen en laten. Een agrariër kan een vlakker dijktaalud met gangbare landbouwmachines bewerken ook van bovenaf. Aankoop van dure landbouwgronden is dan niet meer nodig.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

9. P.J.M.Hendriks, Hernen

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen het voornemen van het aanleggen van onderhoudsstroken van 4 meter breed. Een vlakker dijktaalud kan beter onderhouden en beheerd worden. Beweiden is goedkope oplossing voor onderhoud. Veelooppaden kunnen voorkomen worden indien beweiden verantwoord en volgens de regels gebeurt. Door beweiding wordt de kwaliteit van de grasmat beter. Indien maaien noodzakelijk is dan alleen met hedendaagse machines. Appellant zal geen medewerking verlenen aan de variant onderhoudsstroken. Naar zijn mening is het peperduur en overbodig.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

10. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort

Samenvatting zienswijze

Het rijksbeleid t.a.v. de zorg voor archeologische monumenten streeft duurzaam behoud van het bodemarchief na. Gewezen wordt op het behoud van het bodemarchief. Indien dit niet mogelijk is dient bij de uitvoering van de plannen rekening te worden gehouden met kosten verbonden aan veiligstelling van het bodemarchief. In het traject Wijchen zijn enige terreinen van archeologische waarde bekend, o.a. de Niftrikse Sluis en de omgeving van de kasteelruïne Batenburg. De gehele omgeving van de dijk heeft hoge verwachtingswaarde vanwege de ligging op de oeverwallen. Er is reden om aan te nemen dat indien de dijkverbetering gepaard gaat met een belangrijke verstoring van de bodem, archeologische waarden in het geding zijn. In dat geval wordt aanbevolen een gerichte archeologische kartering en inventarisatie van het traject te laten uitvoeren.

Verzocht wordt:

1. bij de vaststelling van de richtlijnen voor het MER rekening te houden met de wenselijkheid van een korte verkenning en daaruitvolgend mogelijk archeologisch onderzoek in de vorm van een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), teneinde een goede beoordeling van de aard, omvang en kwaliteit van het aanwezige bodemarchief mogelijk te maken;
2. Bij het opstellen van de MER en het nemen van de besluiten rekening te houden met de resultaten van onder 1 voorgestelde onderzoek.

Reactie op zienswijze

De archeologische waarden in de omgeving van de Niftrikse sluis (Citters 1) en de kasteelruïne van Batenburg verdienen bijzondere aandacht. Zie par. 3.4 van de richtlijnen.

Indien de dijkverbetering gepaard gaat met een belangrijke verstoring van de bodem, waarbij archeologische waarden in het geding zijn dient in overleg met de provinciaal archeoloog een gerichte archeologische kartering en inventarisatie van het traject te worden uitgevoerd.

11. J.Banken ,Batenburg

Samenvatting zienswijze

- a. Appelleert tegen de 4 meter onderhoudstrook. Deze strook is niet nodig voor de dijkverzwaring. Onderhoud kan ook van bovenaf de dijk plaatsvinden. De strook en taluds hebben een sterke onkruiddruk tot gevolg, vermeerdering van zaaizaad wordt uitgesloten. Er wordt landbouwgrond onttrokken dit geeft inkomensverlies. De strook wordt als belemmering in de bedrijfsuitvoering ervaren.
- b. In de startnotitie ontbreekt de afhandeling van eventuele vervolgschade, die door dijkverzwaring kan ontstaan. Te denken valt aan schade aan gebouwen, drainage, gewassen, bouwplannen en structuur van de grond. Bij grondverplaatsing of eventuele verhoging op bestaande percelen dient een goede grondsoort te worden gebruikt.

Reactie op zienswijze

- a. Zie reactie op zienswijze 1a.
- b. Het polderdistrict hanteert een procedure bij het beoordelen en vergoeden van mogelijke schade door de uitvoering van de dijkverbetering. Deze procedure zal worden opgenomen in de Projectnota/MER.

12. St. Leefbaarheidsgroep Niftrik, Niftrik

Samenvatting zienswijze

- a. Vragen aandacht voor schade, vervolgschade en afwikkeling van de schade, veroorzaakt door dijkwerkzaamheden aan woningen en bedrijfsgebouwen. Door verwerving van 4 meter werkstrook treedt een waardedaling op van panden en gronden. Hoe wordt deze opgevangen ? Stellen voor om op de korts mogelijke termijn een werkgroep in het leven te roepen die zich zal bezighouden met het vastleggen van de randvoorwaarden ter zake van de behandeling van schadegevallen. In deze werkgroep zouden zitting moeten nemen vertegenwoordigers van bewoners, polderdistrict, gemeente, standorganisaties en provincie.
- b. Hoe wordt het beheer van de dijken verder ingericht.
- c. Vragen aandacht voor de ontsluiting van woningen wat betreft gas, riolering en CAI.

Reactie op zienswijze

- a. Het polderdistrict hanteert een procedure bij het beoordelen en vergoeden van mogelijke schade door de uitvoering van de dijkverbetering. Deze procedure zal worden opgenomen in de Projectnota/MER.
- b. Het beheer van de dijken wordt beschreven in de projectnota/MER. Zie par. 4.2.3 van de richtlijnen.
- c. Uw verzoek om aandacht voor gas, riolering en CAI wordt aan de initiatiefnemer overgebracht.

13. A.H.Peters, Balgoij

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen de startnotitie, m.n. tegen het onderhoudspad. Hiermee wordt onnodig grond onttrokken aan landbouw. Appellant vindt het overbodig, gezien het feit dat de dijk afgevlakt en het onderhoud met de gangbare machines kunnen worden uitgevoerd van boven af. Het is niet bekend wat er in de toekomst met dit onderhoudspad gaat gebeuren. Maakt bezwaar tegen het gehele plan omdat onduidelijk is wat er precies gaat gebeuren bij de desbetreffende percelen.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

14. S.D. Uyen, Niftrik

Samenvatting zienswijze

Wenst uitdrukkelijk te reageren op de startnotitie. Is van mening dat de werkzaamheden en de daaraan gekoppelde gevolgen voor zijn agrarisch bedrijf nog onduidelijk en niet te voorzien zijn. Om die reden wordt volstaan met opsomming van die punten waarvan schade, c.q. onvoldoende compensatie is te verwachten:

- hoeveelheid grond + oppervlakte benodigd voor verflauwing van dijkhellingsen;
- oppervlakte benodigd voor onderhoudspad;
- hoe wordt het beheer en onderhoud van dijken c.q. dijkhellingsen voorgesteld;
- schade door meststoffenwet (aankoop van fosfaat e.d. , kosten mestafzetplan);
- gevolgschade, bv. door overwaaiende (on)kruidzaden e.d.;
- schade ontstaan aan gebouwen tijdens en na de werkzaamheden;
- waardedaling van gronden en panden; hoe wordt dit opgevangen.

Reactie op zienswijze

In de startnotitie-fase zijn er nog geen ontwerptekeningen. De bedoeling van de startnotitie is aan te geven dat in de gemeente Wychen plannen voor de dijkverbetering worden voorbereid en dat hierbij de milieu-effectrapport-procedure zal worden gevolgd.

In een volgende fase liggen de tekeningen van het dijkverbeteringsplan en het milieu-effectrapport ter inzage en kan hierop worden ingesproken. De effecten van de dijkverbetering op het milieu en andere belangen zijn dan bekend. Bovenstaande punten komen in deze volgende fase aan de orde.

15. W.J.M. van der Wielen, Niftrik

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen de vier meter breede onderhoudsstrook. De afstand tussen de woning van appellant en de dijk wordt door deze strook nog kleiner, wat van zeer ingrijpende invloed is op de woonomgeving en de waarde van het pand. Geeft als alternatief het volgende in overweging:

- de teen van de dijk niet verder naar binnen brengen, maar door verbreding en ophoging van de dijk het dijklichaam als zodanig verder naar de buitenzijde brengen;
- het beperkte verlies aan stroombedding van de rivier kan ruimschoots worden opgevangen door het afgraven van te brede dijkstukken aan de buitenzijde van dijk i.p.v. aan de binnenzijde. Uit het oogpunt van de veiligheid is dit een beter uitgangspunt.
- Gezien het bebouwingsknelpunt zou een onderhoudspad ter hoogte van appellants woning achterwege blijven. Appellant ziet het min of meer als verplichte bijdrage van zijn kant om het onderhoud ter plaatse dan ook uit te voeren.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

16. A.W.Rutten, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van startnotitie zijn te onduidelijk en nog niet per woning c.q. bedrijfsgebouwte voorzien. Volstaat daarom met het aankaarten van de punten die voor appellant nog onduidelijk zijn:

- hoe wordt het beheer van de dijken verder ingericht;
- schade, gevolgschade door de werkzaamheden aan woningen en bedrijfsgebouwen en de afwikkeling ervan;
- verwerving van 4 meter werkstrook aan beide zijden van de dijk waardoor waardedaling van panden en gronden het gevolg is. Hoe wordt deze opgevangen ?

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijzen 1a, 11b, 12b en 14.

17. M.T.S. Gerrits v.d. Berg, Niftrik

Samenvatting zienswijze

Appelleren tegen de startnotitie als geheel. Onderhoudsstrook van vier meter is niet nodig. Onderhoud kan van boven af. Wat voor schadevergoeding staat hier tegen over. Hoe zit het met de eigendommen ? Welke gevolgen heeft het verleggen van de teen voor de woningbouw. Wat gaat er gebeuren met de de op- en afritten die in eigendom zijn. Willen graag toelichting over deze punten.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijzen 1a en 14.

18. J.Faber, Niftrik

Samenvatting zienswijze

Vragen om nadere toelichting over de volgende, nog onduidelijke, punten:

- schade en gevolgschade, door dijkwerkzaamheden, aan woningen;
- hoe wordt het beheer van de dijken en hoe worden de onderhoudsstroken ingericht?

Vragen om een mondelinge toelichting.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijzen 12a, 12b en 14.

In een volgende fase liggen de tekeningen van het dijkverbeteringsplan en het milieu-effectrapport ter inzage en kan hierop worden ingesproken. Dan zal ook een inspraak/voorlichtingsavond worden georganiseerd, waarop mondeling de voorstellen worden toegelicht.

19. Mulders Milieu Advies, Wijchen

Samenvatting zienswijze

Horeca-inrichting van appellant is direct aan de dijk gevestigd. Een probleem in het deeltraject Loonsche Waard-Batenburg is het pipingprobleem. Als oplossing wordt een combinatie van verbeteren van de deklaag aan de buitenzijde en een pipingberm aangegeven. De volgende vragen/opmerkingen zijn ontstaan:

- speelt het pipingprobleem op korte afstand van het horecabedrijf;

- is de oplossing, zoals in de startnotitie omschreven, mogelijk in de nabijheid van het horecabedrijf;
- tijdens de openbare zitting is gesproken over slaan van damwandprofielen tot 6m diepte, wat zijn hier van de gevolgen voor gebouwen;
- op blz. 23 van de startnotitie staat dat de gemeente Wijchen geen plannen heeft voor uitbreiding van bebouwing of bedrijvigheid aan de dijk. In het bestemmingsplan Loonsche Waard is echter opgenomen dat een zonneterras gerealiseerd wordt bij onderhavige horecagelegenheid.

Reactie op zienswijze

Over deze technische punten bestaat in deze startnotitie-fase nog geen duidelijkheid. In de volgende fase zijn antwoorden op deze vragen mogelijk. Zie ook de reactie op zienswijze 14.

De opmerking in de startnotitie heeft een algemene strekking en is niet van toepassing op reeds vastgelegde bestemmingen in het bestemmingsplan.

20. M.Colijn, Batenburg

Samenvatting zienswijze

Appelleert tegen de vier meter onderhoudstrook aan weers zijden van de dijk. Hierdoor zou de totale druk van zijn veehouderijbedrijf te groot worden. Op de openbare zitting zijn door agrariërs voldoende mogelijkheden aangedragen voor duurzaam dijkbeheer.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

21. Noordbrabantse Christelijke Boerenbond, Niftrik

Samenvatting zienswijze

- De appellant maakt ernstig bezwaar tegen het 4 meter brede onderhoudspad. Grote delen van de zuidzijde van de Maasdijk worden door de agrariërs gemaaid en het maaisel naar de kruin afgevoerd met gangbare machines. Onduidelijk blijft de waadevermindering van panden, gronden en quotums.
- De appellant verzoekt een werkgroep op te richten die zich bezig houdt met een plan van aanpak.

Reactie op zienswijze

- Zie reactie op zienswijze 1a.
- Het polderdistrict heeft bij aanvang van het planvormingsproces een adviesgroep ingesteld, waarin ook de landbouworganisaties zijn vertegenwoordigd.

22. A.Kolen, Batenburg

Samenvatting zienswijze

- De appellant maakt bezwaar tegen de aanleg van een onderhoudstrook en de verkoop van grond hiervoor. Dit levert ernstig schade aan de karakteristieke van het complex dat door de appellant wordt bewoond.
- Er wordt zeer druk gebruik gemaakt van de weg op de dijk. In de startnotitie wordt de verkeersfunctie van de dijkweg niet ter discussie gesteld. De verkeersfunctie van de dijkweg dient gewijzigd te worden.

Reactie op zienswijze

- Zie reactie op zienswijze 1a.
- De gemeente Wychen is verantwoordelijk voor de weg en haar verkeersfunctie. Aan de gemeente zal uw zienswijze worden overgebracht. Indien haalbaar zal een eventuele wijziging van de verkeersfunctie bij de uitvoering van de dijkverbetering worden meegenomen.

Het polderdistrict is niet verantwoordelijk voor de weg en een wijziging van de weg en haar verkeersfunctie is daarom ook geen expliciet onderwerp van de projectnota/MER.

23. P.Straten, Batenburg

Samenvatting zienswijze

De appellant maakt bezwaar tegen de aanleg van een onderhoudspad van 4 meter. De appellant kan de grond niet missen, en maakt de bereikbaarheid van zijn bedrijf vanaf de dijk moeilijker. Daarnaast doorsnijdt het onderhoudspad de erfbeplanting.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 1a.

24. B.A.C.H.Uijen, Niftrik

Samenvatting zienswijze

- a. De appellant stelt voor de grond die nodig is voor de verbreding van de dijk en onderhoudsstrook te ruilen tegen grond die vrijkomt bij het afgraven van het dijklichaam. Waar dit niet kan moet de dijk aan de buitenzijde worden verzwaaard, omdat deze grond toch binnen afzienbare tijd aan de landbouw wordt onttrokken.
- b. Duidelijk moet zijn hoe schade aan goederen en grond wordt voorkomen. De appellant verzoekt verder om informatie betreffende de schaderegeling.
- c. De wijze van onderhoud van het dijklichaam mag geen schade opleveren voor de landbouw, door het ontstaan van onkruid op de dijk.
- d. De dijk mag geen meerwaarde uit milieuoogpunt bezitten, die in de toekomst zou kunnen leiden tot extra beperkingen voor de landbouw.
- e. Woningen en bedrijven dienen tijdens de uitvoering bereikbaar te blijven.
- f. Indien het polderdistrict bepaalde erfdienstbaarheden op particuliere grond wil leggen moet dit vooraf bekend worden gemaakt.
- g. De appellant verzoekt om een verduidelijking van de beperkingen in het gebruik van gronden nabij de dijk.

Reactie op zienswijze

- a. Zie reactie op zienswijze 14.
- b. Zie reactie op zienswijze 11b.
- c. Zie reactie op zienswijze 1a en 12b.
- d. Het beleid van de provincie ten aanzien van het beheer van dijktafsluitingen is vastgelegd in het Gelders rivierdijkenplan. In dit beleidsplan spreekt de provincie haar voorkeur uit om een zo groot mogelijk oppervlakte van de dijktafsluitingen te laten begroeien met stroomdalflora en daardoor de ecologische waarde te laten vergroten.
- e. Het polderdistrict zal in haar besluitvorming meenemen hoe zorg te dragen voor een zo goed mogelijke bereikbaarheid van de woningen en bedrijven tijdens de uitvoering van de dijkverbetering.
- f. Dit wordt opgenomen in het dijkverbeteringsplan waarop inspraak en later beroep mogelijk is. Als het plan is vastgesteld zullen onderhandelingen over het vestigen van erfdienstbaarheid worden gevoerd met de eigenaar.
- g. Eventuele beperkingen in het gebruik van grond grenzend aan de dijk zullen in de projectnota/MER worden beschreven.

25. W.H.W.Jansen, Niftrik

Samenvatting zienswijze

- a. De appellant is het niet eens met de aankoop van gronden voor de onderhoudsstroken
- b. De appellant verzoekt om informatie betreffende de schaderegeling.

Reactie op zienswijze

- a. Zie reactie op zienswijze 1a.
- b. Zie reactie op zienswijze 11b.

26. Th.F.J. van Schaijk, Niftrik

Samenvatting zienswijze

- a. Tijdens hoogwater ontstaat een plas binnendijs bij kruising van de spoorweg met de dijk, wat een onveilige situatie oplevert.
- b. De appellant is aangewezen op het gebruik van een rolstoel en verzoekt zijn woning toegankelijk te houden voor een rolstoel.
- c. Het onderhoud van het dijktafuit dient binnendijs vanaf de openbare weg plaats te vinden.
- d. De appellant verzoekt vooraf de situatie met betrekking tot de tuin en opstallen met foto's en schriftelijk vast te leggen ten behoeve van schade-afwikkeling.

Reactie op zienswijze

- a. Deze informatie wordt doorgegeven aan het polderdistrict.
- b. Zie reactie op zienswijze 24e.
- c. Zie reactie op zienswijze 1a.
- d. Zie reactie op zienswijze 11b.

27. J.T.Beumer, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- hoe wordt om gegaan met waardedaling van panden als gevolg van de verwerving van grond voor de werkstrook ?
- hoe wordt het beheer van de dijken verder ingericht ?

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijze 12a en 12b.

28. A.J. van der Mark, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- de vorm van de dijkverbetering;
- aanleg werkstrook;
- rasters, afrit;
- schadevergoeding.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijzen 11b en 14.

29. J.G.M. van Dongen, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- kunnen aardgas en riolering meegenomen worden;
- aanleg werkstrook;
- afrit;
- schade en schadevergoeding.

Reactie op zienswijze

Zie reactie op zienswijzen 11b, 12c en 14.

30. J.W.M. van Bronkhorst, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- situatie ter plaatse van café Hoogeerd;
- kleivoorraad bij de afrit Hoogeerdstraat;
- situatie ter plaatse van Hoogeerdstraat 22 tot en met 24.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijze 28.

31. F.A.M.Reijs, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- beheer van de dijk;
- aanleg werkstrook;
- hergebruik afgegraven dijklichaam;
- oprit
- beukenboom (160 jaar oud) en stenen trap bij hmp. 199-200.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijze 14.

32. F.M.T.M.Jans, Balgoij

Samenvatting zienswijze

De appellant is het niet eens met de aanleg van een onderhoudstrook, omdat het onderhoud beter kan worden overgelaten aan de agrariër. De appellant is verder bang voor slecht onderhoud waardoor onkruidzaden kunnen overwaaien.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijze 1a.

33. H.W.Bakker, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk en daarom tekent de appellant bezwaar aan. Onduidelijk is:

- vrije ruimte rondom het huis;
- oprit;
- gebruik van talud en dijk door derden.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijze 14.

34. H.J. van Pommeren, Batenburg

Samenvatting zienswijze

De appellant tekent bezwaar aan tegen de onderhoudsstroken, omdat hij hierdoor een stuk van zijn inrit, tuin en weiland moet afstaan.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijze 1a.

35. J.P.M. de Wildt, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- aanleg werkstrook;
- onderhoud en beheer van het talud;
- schade en schadevergoeding.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijzen 1a, 11b, 12b en 14.

36. C.M.H. van den Akker, G.H.Vos en A. van de Broek-Blom, Niftrik

Samenvatting zienswijze

De gevolgen van de startnotitie zijn onduidelijk met name wat betreft:

- twee knotlinden voor het huis;
- vorm van dijkverbetering bij huis;
- werkp pad binnendijs;
- waardevermindering van huis.

Reactie op zienswijze

Zie reactie bij zienswijzen 1a, 11b en 14.

Mondelinge zienswijzen

De volgende mondelinge zienswijzen zijn naar voren gebracht tijdens de openbare zitting op 29 oktober 1996.

37. J.Beumer, Maasbandijk 54, 6606 KE Niftrik

Samenvatting zienswijze

Ter plaatse van Niftrik zijn de binnentaluds steil en staat de bebouwing voor 90% op circa 10 meter van de dijk. Hoe wil het polderdistrict hier zowel de verflauwing van het binnentalud als een onderhoudstrook realiseren? Hij spreekt als dijkbewoner de zorg uit over de effecten van de dijkverbetering op zijn woning.

Reactie op zienswijze

De alternatieve oplossingen zijn op dit moment in de startnotitie-fase nog niet precies bekend. In de volgende fase met de Projectnota/MER worden de alternatieve oplossingen en de voorkeur van het polderdistrict nauwkeurig aangegeven. Hierop is inspraak mogelijk. Het doel van de op te stellen Projectnota/MER is onder andere om de effecten van de dijkverbetering op de woonsituatie aan te geven.

38. A.Banken, Liendensestraat 5, 6634 KG Batenburg

Samenvatting zienswijze

De appellant spreekt zijn zorg uit over mogelijke natuurontwikkeling bij de dijk en de effecten daarvan voor de akkerbouw. Hij maakt hier tegen ernstig bezwaar omdat de agrarische bedrijfsvoering niet mogelijk is wanneer natuurontwikkeling plaats vindt in een gebied naast een akkerbouwbedrijf. De Keuringsdienst schrijft voor dat graszaad een bepaalde afstand moet houden van bloeiende zaden. Indien deze afstand niet in acht wordt genomen, volgt een afkeuring. De appellant vraagt wie de schade betaalt als gevolg van deze afkeuring.

Reactie op zienswijze

De effecten van de dijkverbetering op de aanliggende landbouwgronden worden onderzocht in de Projectnota/MER. In de afweging tussen de alternatieven, die vooraf gaat aan de keuze, dient hierop ook te worden ingegaan.

In de projectnota/MER zal het polderdistrict in gaan op de procedure voor het voorkomen en vergoeden van schade als gevolg van de uitvoering van de dijkverbetering.

39. G.A.H.Banken, Grootestraat 2, 6634 AD Batenburg

Samenvatting zienswijze

- a. De appellant spreekt zijn grote zorg uit over het extensief beheer van de dijken en de gevolgen daarvan voor de agrariërs. Hij wijst hierbij op de nu ontstane situatie in de gemeente West Maas en Waal. Daar liggen dijkvakken die hoogstwaarschijnlijk worden aangemerkt als schraalland. Dit heeft zeer ernstige gevolgen voor de aangrenzende agrariërs en houdt alle uitbreiding van het bedrijf tegen.
- b. Bij de agrariërs leeft de zorg over de aan te kopen onderhoudsstroken. De vrees bestaat dat de onderhoudsstroken op termijn tot natuurontwikkeling worden gebracht met negatieve gevolgen voor de agrariërs. Ook voor agrariërs zou de uitzondering gemaakt moeten worden dat zij zelf eigenaar van de grond blijven.

Reactie op zienswijze

- a. Zie de reactie bij zienswijzen 38.
- b. Zie de reactie bij zienswijze 1a.

40. P.Hendriks, De Dreef 15, 6616 AX Hernen

Samenvatting zienswijze

De appellant is van mening dat het onderhoud van de taluds het beste door de agrariërs zelf kan worden gedaan. Tot nu toe is gebleken dat deze werkwijze goed voldoet en tevens goedkoper is. Het Polderdistrict levert het talud dan af met een goede grasmat.

Reactie op zienswijze

Zie de reactie bij zienswijze 1a.

41. J.G.M. van Dongen, Maasbandijk 56, 6606 KE Niftrik

Samenvatting zienswijze

De appellant pleit er voor om bij de dijkverbetering ook de aanleg van openbare voorzieningen (gas en riolering) mee te nemen.

Reactie op zienswijze

Onderzocht zal worden wat de mogelijkheden zijn om de openbare voorzieningen mee te nemen. De verantwoordelijkheid van het polderdistrict is om de aanwezige voorzieningen terug te brengen.

Met de gemeente zullen deze mogelijkheden ook besproken worden.

Zie ook reactie op zienswijze 12c.

42. dhr. Burgers, Batenburg

Samenvatting zienswijze

Het Spekwiel is een oude oeverwaldoorbraak en geen dijkdoorbraak.

Reactie op zienswijze

Dit feit zal verder worden meegenomen.